

Київський університет імені Бориса Грінченка

Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко

АНТРОПОЛОГІЯ

**Навчальний посібник з питань проведення
практичних робіт**

Прізвище та ім'я студента _____

Група _____

Київ - 2016

ББК 51.28я73

Н 40

Рекомендовано Вченою радою Інституту людини КУ імені Бориса Грінченка як навчальний посібник з питань проведення практичних робіт для студентів вищих навчальних закладів (протокол № 11 від 11 червня 2014 р.)

Рецензенти:

Кучеров І. С., доктор біологічних наук, професор кафедри анатомії, фізіології та шкільної гігієни Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Томачинська Л. І., кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник біологічного факультету Київського Національного університету імені Тараса Шевченка.

Неведомська Є. О., Маруненко І. М.

Антропологія: навчальний посібник з питань проведення практичних робіт [для студ. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2016. – 32 с.

Навчальний посібник побудований з урахуванням завдань навчального курсу «Антропологія», передбачених програмою для студентів вищої школи. До тем курсу розроблено інструкції до виконання практичних робіт.

Посібник рекомендований для студентів вищих навчальних закладів.

© Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко, 2016

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016

Зміст

Практична робота №1.	Соматоскопічні дослідження власного тіла	4
Практична робота №2.	Антропометричні дослідження власного тіла	8
Практична робота №3.	Антропометричні точки тіла та визначення пропорцій тіла	11
Практична робота №4.	Типи пальцевих візерунків	16
Практична робота №5.	Визначення кута <i>atd</i> долоні	17
Практична робота №6.	Антрополого-одонтологічна програма дослідження	18
Практична робота №7.	Антрополого-гематологічна програма дослідження	24
Практична робота №8.	Антропологічний склад українського народу	27

Практична робота №1

Тема: Соматоскопічні дослідження власного тіла

Мета: _____

Обладнання: лінійка, сантиметрова стрічка.

Хід роботи

Соматоскопія - визначення якісних ознак тіла живої людини. Зовнішній огляд дає описові ознаки фізичного розвитку обстежуваного: постави, кісткового скелету, мускулатури, жировідкладення шкірних покривів і слизової оболонки, форми грудної клітки, спини, живота, ніг, стопи, типу будови тіла. Дослідження проводять натщесерце (або після легенького сніданку) у світлій кімнаті при температурі 19-20°C.

1. Соматоскопічні дослідження постави

Постава - це звичне положення тіла людини під час ходьби, стояння, сидіння чи роботи. Постава залежить від положення голови, плечового пояса, грудної клітки, форми хребтного стовпа, живота, таза, нижніх кінцівок і стану нервової системи. Ознаки нормальної постави: пряме положення голови й однакові рівні плеч; симетричність лопаток і трикутників талії (це проміжки, які знаходяться між вільно опущеною рукою і талією); нормальна фізіологічна кривизна хребта.

Для визначення постави проведіть візуальні обстеження положення:

- голови _____,
- рівня плечей _____,
- лопаток _____,
- трикутників талії _____,
- кривизни хребта _____.

Обстеження доповнюється визначенням глибини шийного й поперекового вигинів. Для цього підійдіть до стіни і станьте так, щоб п'яти, литки ніг, сідниці та спина щільно прилягали до неї. Лінійкою виміряйте глибину шийного й поперекового вигинів:

- глибина шийного вигину - _____;
- глибина поперекового вигину - _____.

За правильної постави глибина вигинів буде однаковою - 4-5 см.

Проаналізуйте одержані результати: _____

За допомогою рис. 1 та даних табл. 1 спробуйте встановити форму спини:

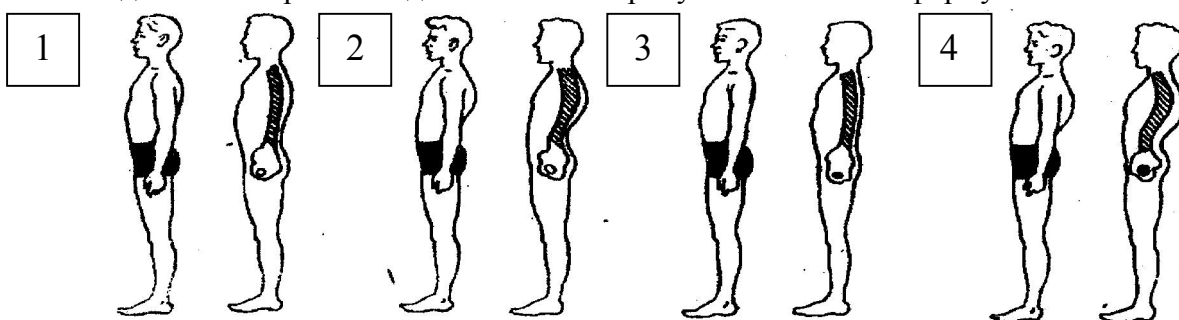

Рис. 1. Форма спини:

1 – нормальна; 2 – кругла (сутулість); 3 – плоска; 4 – кругловвігнута (сідлоподібна).

Таблиця 1. Характерні ознаки форми спини

Форма спини	Характерні ознаки
1	2
Нормальна	Нормально розвинені фізіологічні вигини хребта: шийний і поперековий лордоз (випуклість вперед), грудний і крижово-куприковий кіфози (випуклість назад). Глибина вигинів у нормі не повинна перевищувати 4-5 см.

1	2
Кругла (сутулувата)	Надмірне збільшення грудного кіфозу. Якщо грудний кіфоз сильно виражений та охоплює частину поперекового відділу хребта, то така спина називається тотально-круглою.
Плоска	Фізіологічні згини хребта не виражені. Спостерігається зменшення кута нахилу таза. Грудна клітка сплюснена.
Кругловвігнута (сідлоподібна)	Одночасно посилений грудний кіфоз і поперековий лордоз. Якщо посилений лише поперековий лордоз, то така спина називається плоско-ввігнутою.

Одержані результати занесіть до зведеної табл. 2.

За допомогою рис. 2 встановіть, який у вас вид постави, і результати занесіть до зведеної табл. 2.

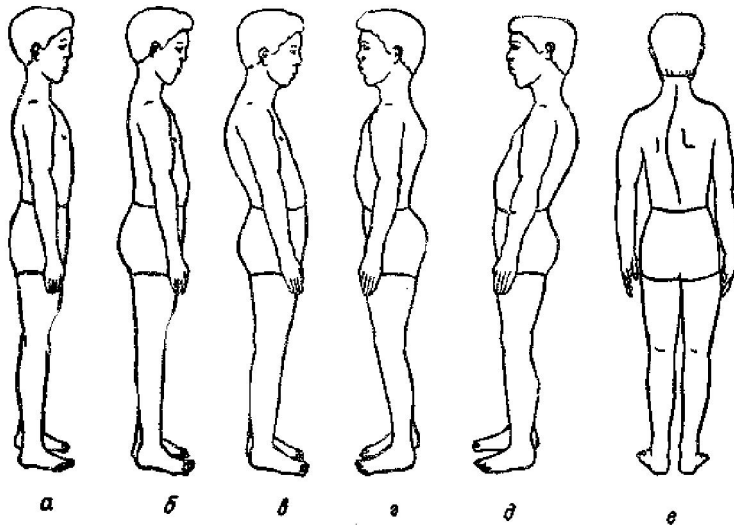

Рис.2. Види постави:

- а – нормальна;
- б – випрямлена;
- в – кіфотична;
- г – лордотична;
- д – сутулувата;
- е – сколіотична.

2. Соматоскопічні дослідження кісткового скелету, мускулатури, жировідкладення, форми ніг.

Кістковий скелет досліджується оглядом, промацуванням кісток, зв'язок, сумок, а також визначенням функції суглобів. Його оцінюють як масивний, середній або тонкий і відзначають помічені вади.

Мускулатура. Мускулатуру оглядають і промацують в стані спокою і напруження. Її розвиток оцінюють так: добра, задовільна, слабка, рівномірно чи нерівномірно розвинена.

Жировідкладення. Жировідкладення визначають оглядом; воно може бути слабке (якщо рельєф кісток плечового пояса різко виступає), середнє (рельєф вимальовується невиразно) і велике (майже не видно контурів кісток).

Форма ніг. Розрізняються нормальні, О- і Х-подібні ноги. Ноги мають нормальну форму, якщо при стійці «струнко» змикаються стегна, коліна, гомілки і п'яти з невеликим проміжком нижче колін. При О-подібній формі ніг при зімкнутих п'ятах коліна не сходяться.

Якщо форма Х-подібна, навпаки, коліна сходяться, а п'яти ні (рис. 3.).

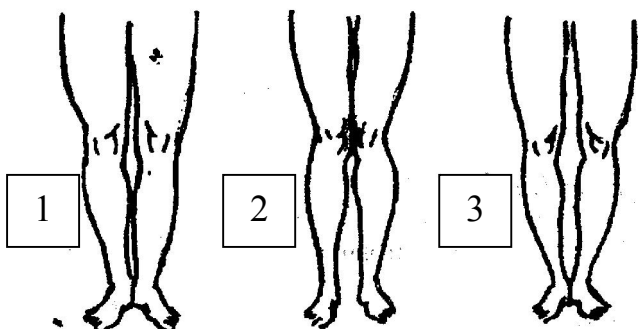

Рис. 3. Форма ніг:

- 1 - Нормальна; 2 - Х-подібна; 3 - О-подібна.

Ступінь відхилення форми ніг від нормальної вимірюється сантиметровою лінійкою: при О-подібній формі — між колінами з внутрішньої сторони біля суглобних щілин, а при Х-подібних — між внутрішніми кісточками.